

OKVIRNE ODREDBE ZA DRŽAVNE POTPORE NAMIJENJENE BRODOGRADNJI (2003/C 317/06)

1. UVOD

1. Od ranih 1970-tih godina državne su potpore u brodogradnji uređene nizom posebnih pravila Zajednice. U usporedbi s industrijskim sektorima za koje nisu vrijedila posebna pravila, pravila koja se primjenjuju na brodogradnju mješavina su strožih i blažih odredbi. Ove Okvirne odredbe sadrže nova pravila za ocjenjivanje državnih potpora u brodogradnji nakon prestanka važenja Uredbe Vijeća (EZ) br. 1540/98 od 29. lipnja 1998. o novom uređenju potpora u brodogradnji(1) od 31. prosinca 2003.

2. Cilj je ovih okvirnih odredbi u najvećoj mogućoj mjeri ukloniti razlike među pravilima koja se primjenjuju na sektor brodogradnje i na druge industrijske sektore, te na taj način pojednostaviti i učiniti transparentnijom politikom Zajednice na tom području, proširujući primjenu općih horizontalnih odredbi na sektor brodogradnje.

3. Komisija je ipak svjesna da u politici nadzora državnih potpora Zajednice treba voditi računa o određenim posebnim čimbenicima koji utječu na sektor brodogradnje. Ti čimbenici uključuju:

(a) prekomjerne kapacitete, niske cijene i narušavanje trgovine na svjetskom tržištu brodogradnje,

(b) potencijal za narušavanje tržišnog natjecanja putem kredita koje podupire država za brodove koji sami po sebi predstavljaju vrlo velike kapitalne proizvode,

(c) činjenicu da je odredbe Svjetske trgovinske organizacije (WTO) o nedopuštenoj trgovačkoj praksi teško primijeniti u sektoru brodogradnje,

(d) postojanje sporazuma u okviru Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) u sektoru brodogradnje, odnosno Sporazuma OECD-a iz 1998. o smjernicama za javno poticanje kreditiranja izvoza i Sektorskog dogovora o izvoznim kreditima za brodogradnju, koji se primjenjuju u Zajednici temeljem Odluke Vijeća 2001/76/EZ od 22. prosinca 2000. koja je zamijenila Odluku od 4. travnja 1978. o primjeni određenih smjernica na području javnog poticanja kreditiranja izvoza(2).

4. Trenutno se u OECD-u radi na izmjeni Sporazuma iz 1994. o poštivanju uobičajenih uvjeta tržišnog natjecanja u industriji izgradnje i popravaka(3) brodova koji još nije stupio na snagu. Ovim se Okvirnim odredbama ne želi prejudicirati rezultat rada OECD-a, te se one mogu izmijeniti ako u OECD-u s tim u vezi bude postignut sporazum.

5. Uzimajući u obzir navedena posebna obilježja, ciljevi ovih Okvirnih odredbi su pored pojednostavljenja pravila koja se primjenjuju:

(a) povećanje učinkovitosti i konkurentnosti brodogradilišta Zajednice, osobito poticanjem inovacija,

(b) olakšavanje smanjivanja ekonomski neodrživih kapaciteta ako je to potrebno,

(c) poštivanje važećih međunarodnih obveza u području potpora koje se odnose na izvozne kredite i razvoj.

6. Radi postizanja tih ciljeva, ova Okvirna pravila određuju posebne mjere koje se odnose na potpore za inovacije, potpore za zatvaranje kapaciteta, izvozne kredite i razvojne potpore, te regionalne potpore.

7. Određena obilježja čine brodogradnju jedinstvenom te ju razlikuju od drugih industrija, a to su kratke proizvodne serije, veličina, vrijednost i složenost proizvedenih jedinica, te činjenica da se prototipovi uglavnom komercijalno koriste. Zbog toga je brodogradnja jedini sektor koji ima pravo na potpore za inovacije. Potpore namijenjene ulaganjima za inovacije uvedena je Uredbom (EZ) br. 1540/98 i trebala se odobravati samo u opravdanim slučajevima kao poticaj za preuzimanje tehnološkog rizika. Međutim, provedba ove odredbe nije bila zadovoljavajuća. Smatra se da jedinstvena obilježja industrije brodogradnje opravdavaju zadržavanje sektorski specifične potpore za inovacije. Iz tog se razloga ovim Okvirnim odredbama želi poboljšati poticanje inovacija, uzimajući pri tome u obzir posebno poteškoće u primjeni gore navedene odredbe.

8. Komisija će potpore namijenjene izgradnji, popravku i preuređenju brodova smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem samo ako su usklađene s ovim Okvirnim odredbama.

9. Ove Okvirne odredbe ne dovode u pitanje privremene mjere uređene Uredbom Vijeća (EZ) br. 1177/2002. od 27. lipnja 2002. o privremenim zaštitnim mjerama u brodogradnji(4).

2. DEFINICIJE

10. U smislu ovih Okvirnih odredbi primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) "brodogradnja" znači izgradnju, u Zajednici, pomorskih trgovačkih plovila na vlastiti pogon;

(b) "popravak broda" znači popravak ili održavanje u Zajednici pomorskih trgovačkih plovila na vlastiti pogon;

(c) "preuređenje broda" znači preinaku, u Zajednici, pomorskog trgovačkog plovila na vlastiti pogon s najmanje 1000 bruto registarskih tona, pod uvjetom da preuređenje podrazumijeva sveobuhvatne izmjene plana tereta (*cargo plan*), trupa, pogonskog sustava ili smještaja putnika;

(d) "pomorsko trgovačko plovilo na vlastiti pogon" znači:

(i) plovilo s najmanje 100 bruto registarskih tona koje se koristi za prijevoz putnika i/ili robe;

(ii) plovilo s najmanje 100 bruto registarskih tona koje se koristi za posebne usluge (primjerice, jaružala i ledolomci);

(iii) teglenice snage najmanje 365 kw;

(iv) ribarska plovila s najmanje 100 bruto registarskih tona kod potpora u obliku izvoznih kredita i razvojnih potpora, ako su iste u skladu sa Sporazumom OECD-a iz 1998. o smjernicama za javno poticanje kreditiranja izvoza i Sektorskog dogovora o izvoznim kreditima za brodogradnju, ili s nekim drugim sporazumom kojim se isti izmjenjuju, dopunjuju ili zamjenjuju, kao i s pravilima Zajednice o državnim potporama u sektoru ribarstva i marikulture;

(v) nedovršeni trup plovila iz točki (i) do (iv) koji može plutati i koji je pokretljiv.

U tom smislu "pomorsko plovilo na vlastiti pogon" znači plovilo, kojemu njegov stalni pogon i upravljanje daje sva obilježja sposobnosti samostalne navigacije na otvorenom moru. Od ovoga su izuzeta vojna plovila (tj. plovila koja su s obzirom na svoja temeljna strukturna obilježja i sposobnosti namijenjena za upotrebu u isključivo vojne svrhe, kao što su to ratni brodovi i ostala plovila namijenjena napadu ili obrani), te učinjene prilagodbe ili obilježja dodana drugim plovilima isključivo u vojne svrhe, pod uvjetom da mjere ili djelovanja koja se primjenjuju na ta plovila, učinjene prilagodbe ili dodana obilježja, nisu prikrivena djelovanja poduzeta u korist trgovačke brodogradnje koja nisu u skladu s pravilima o državnim potporama.

(e) "povezana osoba" znači svaku fizičku ili pravnu osobu koja je:

(i) vlasnik poduzetnika koji se bavi brodogradnjom, popravkom ili preuređenjem brodova, ili vrši kontrolu nad tim poduzetnikom, ili

(ii) u vlasništvu, izravno ili neizravno, putem dionica ili na drugi način, ili nad njom vrši kontrolu poduzetnik koji se bavi brodogradnjom, popravkom ili preuređenjem brodova.

Pretpostavljat će se da postoji kontrola ako osoba ili poduzetnik koji se bavi brodogradnjom, popravkom ili preuređenjem brodova ima u vlasništvu ili kontrolira više od 25 % udjela u drugom poduzetniku, ili obratno.

(f) "potpora" znači državnu potporu u smislu članka 87. stavka (1) Ugovora o osnivanju Europske zajednice, uključujući mjere kao što su kreditne pogodnosti, jamstva i porezne olakšice.

3. PRIMJENJIVE ODREDBE

3.1. Područje primjene

11. Potpore namijenjene brodogradnji su državne potpore koje se dodjeljuju brodogradilištima, povezanim osobama, brodovlasnicima i trećim osobama, izravno ili neizravno, za gradnju, popravak ili preuređenje brodova.

3.2. Primjena horizontalnih odredbi

12. Opće načelo je da se potpore za brodogradnju mogu odobravati u skladu sa člancima 87. i 88. Ugovora i svim propisima i mjerama donesenima na tim osnovama, uključujući sljedeće propise:

(a) Uredbu Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. kojom se uređuju detaljna pravila za primjenu članka 93. Ugovora o osnivanju EZ-a(5);

(b) Uredbu Vijeća (EZ) br. 68/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o osnivanju EZ-a na potpore za usavršavanje(6);

(c) Uredbu Vijeća (EZ) br. 69/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora EZ na potpore male vrijednosti (*de minimis* potpore)(7);

(d) Uredbu Vijeća (EZ) br. 70/2001 od 12. siječnja 2001. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o osnivanju EZ-a na državne potpore malim i srednjim poduzetnicima(8);

(e) Uredbu (EZ) br. 1177/2002;

(f) Smjernice Zajednice za državne potpore za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama(9);

(g) Smjernice Zajednice za državne potpore za zaštitu okoliša(10); i

(h) Okvirne odredbe Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj(11).

3.3. Posebne odredbe

13. Uz opće načelo iz točke 3.2. vrijede sljedeća izuzeća, koja su opravdana posebnim čimbenicima navedenim u Dijelu 1.

3.3.1. Potpore za istraživanje, razvoj i inovacije

14. Potpore koje se dodjeljuju za pokrivanje troškova za istraživanje i razvoj poduzetnicima koji se bave brodogradnjom, popravkom ili preuređenjem brodova, mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem ako su u skladu s pravilima utvrđenima Okvirnim odredbama Zajednice za državne potpore namijenjene istraživanju i razvoju, ili pravilima koja se nadovezuju na iste.

15. Potpore koje se dodjeljuju za inovacije u postojećim brodogradilištima, brodogradilištima za popravak brodova ili preuređenje brodova mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem do najvišeg iznosa intenziteta potpore od 20% bruto, pod uvjetom:

(a) da se odnose na industrijsku primjenu inovativnih proizvoda i postupaka, tj.

tehnološki novih ili značajno poboljšanih proizvoda i postupaka u usporedbi s najnovijim dostignućima u odnosu na proizvode i postupke u toj industriji u Zajednici, s kojima je povezan rizik tehnološkog ili industrijskog promašaja;

(b) da su potpore ograničene na poticaje namijenjene troškovima ulaganja, dizajniranja, inženjeringa i testiranja koji su izravno i isključivo povezani s inovativnim dijelom projekta. Iznimno, smatrat će se opravdanima i dodatni troškovi proizvodnje koji su isključivo potrebni za provjeru tehnološke inovacije, pod uvjetom da su ograničeni na najmanji neophodan iznos.

3.3.2. Potpore za zatvaranje kapaciteta

16. Potpore za pokrivanje uobičajenih troškova koji proizlaze iz potpunog ili djelomičnog zatvaranja kapaciteta brodogradilišta, brodogradilišta za popravak ili brodogradilišta za preuređenje brodova mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem ako konačno vode stvarnom i neopozivom smanjenju kapaciteta.

17. Troškovi na osnovu kojih se mogu dodijeliti potpore iz stavka 16. su:

(a) isplate naknada višku radnika ili naknada za prijevremeno umirovljenje;

- (b) troškovi savjetodavnih usluga namijenjenih zbrinjavanju radnika koji su postali ili će postati viškom ili su prijevremeno umirovljeni, uključujući troškove koje plaćaju brodogradilišta namijenjena poticanju stvaranja malih poduzetnika koji ne ovise o predmetnim brodogradilištima i čija primarna djelatnost nije brodogradnja;
- (c) isplate naknada za prekvalifikaciju radnika;
- (d) izdaci za prenamjenu brodogradilišta, pripadajućih zgrada, uređaja i infrastrukture u svrhu razvoja djelatnosti različite od brodogradnje.

18. Nadalje, u slučaju kada poduzetnici potpuno zatvore kapacitete brodogradnje, popravka brodova i preuređenja brodova, sljedeće mjere mogu se također smatrati sukladnima sa zajedničkim tržištem:

- (a) potpore u iznosu koji je utvrdio neovisni savjetnik, a koji ne premašuje viši od sljedeća dva navedena iznosa: rezidualnu vrijednost po knjigovodstvenoj vrijednosti kapaciteta ili diskontiranu vrijednost dobiti iz redovnog poslovanja tijekom nastupajućeg trogodišnjeg razdoblja, umanjenu za vrijednost koju poduzetnik koji dobiva potporu ostvaruje zatvaranjem kapaciteta;
- (b) potpore u obliku kredita ili kreditnih jamstava za obrtni kapital koji je poduzetniku potreban da bi okončao nedovršene poslove, pod uvjetom da te potpore ostanu ograničene na najmanju potrebnu mjeru i da je značajan dio poslova već obavljen.

19. Poduzetnicima koji primaju potpore za djelomično zatvaranje kapaciteta tijekom zadnjih deset godina nije smjela biti dodijeljena potpora za sanaciju ili restrukturiranje. U slučaju da je proteklo manje od deset godina od dodjele potpore za sanaciju ili restrukturiranje, Komisija će dopustiti potporu za djelomično zatvaranje kapaciteta samo u iznimnim i nepredvidivim okolnostima za koje društvo nije odgovorno.

20. Iznos i intenzitet potpore moraju biti razmjerni opsegu predmetnog zatvaranja kapaciteta, pri čemu se u obzir uzimaju strukturni problemi predmetne regije, te u slučaju prelaska na druge industrijske djelatnosti, propisi i pravila Zajednice koji se primjenjuju na te nove djelatnosti.

21. Kako bi se osiguralo da kapaciteti za čije je zatvaranje dodijeljena državna potpora ostanu konačno i neopozivo zatvoreni, predmetna će država članica osigurati da zatvorena brodogradilišta ostanu zatvorena najmanje deset godina.

3.3.3. Potpore za zapošljavanje

22. Potpore za otvaranje novih radnih mjesta, kao i za pružanje pomoći pri zapošljavanju osoba koje se teže zapošljavaju i osoba s invaliditetom, ili za pokrivanje dodatnih troškova zapošljavanja osoba koje se teže zapošljavaju ili osoba s invaliditetom kod poduzetnika koji se bave brodogradnjom, popravkom ili preuređenjem brodova, mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem ako su u skladu s materijalnim odredbama Uredbe Komisije (EZ) br. 2204/2002 od 12. prosinca 2002. o primjeni članaka 87. i 88. Ugovora o osnivanju EZ-a na državne potpore za zapošljavanje(12).

3.3.4. Izvozni krediti

23. Potpore za brodogradnju koje potiče država u obliku dodjele kredita nacionalnim

ili inozemnim brodovlasnicima ili trećim stranama za gradnju ili preuređenje plovila mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem ako su u skladu s odredbama Sporazuma OECD-a iz 1998. o smjernicama za javno poticanje kreditiranja izvoza i Sektorskog dogovora o izvoznim kreditima za brodogradnju ili s nekim drugim sporazumom kojim se isti izmjenjuje ili zamjenjuje.

3.3.5. Potpore za razvoj

24. Potpore za izgradnju ili preuređenje brodova koje se dodjeljuju kao pomoć namijenjena razvoju neke zemlje u razvoju, mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem ako su u skladu s odredbama Sporazuma OECD-a iz 1998. o smjernicama za javno poticanje kreditiranja izvoza i Sektorskog dogovora o izvoznim kreditima za brodogradnju, ili s nekim drugim sporazumom kojim se isti izmjenjuje ili zamjenjuje.

25. Komisija će provjeriti razvojni sadržaj predložene potpore, je li potpora neophodna, te je li obuhvaćena područjem primjene Sporazuma OECD-a iz 1998. o smjernicama za javno poticanje kreditiranja izvoza i Sektorskog dogovora o izvoznim kreditima za brodogradnju, ili s nekim drugim sporazumom kojim se isti izmjenjuje ili zamjenjuje. Ponuda razvojne pomoći mora biti u obliku javnog natječaja otvorenog različitim brodogradilištima. Budući da se u postupku natječaja primjenjuju propisi Zajednice o javnim nabavama, postupak natječaja mora biti s njima u skladu.

3.3.6. Regionalne potpore

26. Regionalne potpore za brodogradnju, popravak ili preuređenje brodova mogu se smatrati usklađenima sa zajedničkim tržištem samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- (a) potpora mora biti dodijeljena za ulaganje u unaprjeđenje ili modernizaciju postojećih brodogradilišta, ne smije biti povezana s financijskim restrukturiranjem predmetnih brodogradilišta, i mora imati za cilj povećanje produktivnosti postojećih kapaciteta;
- (b) u regijama iz članka 87. stavka 3. točke (a) Ugovora i u skladu s kartom područja koja imaju pravo na regionalnu potporu koju odobrava Komisija za svaku državu članicu, intenzitet potpore ne smije prelaziti 22,5 %;
- (c) u regijama iz članka 87. stavka 3. točke (c) Ugovora i u skladu s kartom područja koja imaju pravo na regionalnu potporu koju odobrava Komisija za svaku državu članicu, intenzitet potpore ne smije prelaziti 12,5 % ili primjenjivu gornju granicu regionalne potpore, ovisno o tome koji je od tih iznosa niži;
- (d) potpore moraju biti ograničene na opravdane troškove kao što je to uređeno Smjernicama Zajednice za regionalne državne potpore.

4. OBVEZA PRIJAVE POTPORA

27. Svi prijedlozi za dodjelu novih potpora brodogradnji, popravku ili preuređenju brodova bilo u obliku programa potpora ili pojedinačnih potpora koje nisu obuhvaćene programom, moraju se prijaviti Komisiji, osim ako ispunjavaju uvjete iz uredbi kojima se određene kategorije državnih potpora izuzimaju od obveze prethodne prijave.

5. NADZOR DRŽAVNIH POTPORA

28. Države članice podnose Komisiji godišnja izvješća o svim postojećim programima potpora sukladno pravilima utvrđenim Uredbom (EZ) br. 659/1999 i njezinim provedbenim odredbama.

6. OBLICI FINANCIRANJA I ZBRAJANJE POTPORA

29. Gornje granice potpora određene u ovim Okvirnim odredbama primjenjuju se bez obzira financira li se predmetna potpora u potpunosti ili djelomično iz sredstava države ili iz sredstava Zajednice. Potpore odobrene temeljem ovih Okvirnih odredbi ne mogu se zbrajati s drugim oblicima državnih potpora u smislu članka 87. stavka 1. Ugovora ili s drugim oblicima financiranja Zajednice, kada njihovo zbrajanje rezultira intenzitetom potpore koji je viši od onog određenog u ovim smjernicama.

30. U slučaju kada se radi o potporama različitih namjena i kada se one odnose na iste opravdane troškove, primjenjuje se najpovoljnija gornja granica potpora.

7. PRIMJENA OVIH OKVIRNIH ODREDBI

31. Ove Okvirne odredbe primjenjivat će se od 1. siječnja 2004. do najkasnije 31. prosinca 2006. Komisija ih tijekom tog razdoblja može revidirati, posebno u smislu ispunjavanja međunarodnih obveza Zajednice.

(1) SL L 202, 18.7.1998., str. 1.

(2) SL L 32, 2.2.2001., str. 1. Odluka izmijenjena i dopunjena Odlukom 2002/634/EZ (SL L 206, 3.8.2002., str. 16).

(3) SL C 375, 30.12.1994., str. 1.

(4) SL L 172, 2.7.2002., str. 1.

(5) SL L 83, 27.3.1999., str. 1.

(6) SL L 10, 13.1.2001., str. 20.

(7) SL L 10, 13.1.2001., str. 30.

(8) SL L 10, 13.1.2001., str. 33.

(9) SL C 288, 9.10.1999., str. 2.

(10) SL C 37, 3.2.2001., str. 3.

(11) SL C 45, 17.2.1996., str. 5.

(12) SL L 337, 13.12.2002., str. 3.